

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

w sprawie **S.J.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 160 § 3 k.k. w zb. z art 156 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2021 r. na posiedzeniu w Izbie Karnej skargi na wyrok kasatoryjny Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt IV Ka (...), uchylający wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 5 marca 2020 r., sygn. akt II K (...)

i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

1. oddala skargę;

2. obciąża oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

S. J. J. został oskarżony o to, że w dniu 13 stycznia 2018 r. w miejscowości P., gm. P. powiatu o., woj. (...), nieumyślnie naraził małoletniego G.C. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, poprzez niezachowanie w dniu 11 stycznia 2018 r. w miejscowości N., gm. Ż., powiat O., woj. (...) należytej staranności przy utrzymaniu psa rasy owczarek niemiecki, w wyniku czego doszło do uwolnienia się psa i pogryzienia małoletniego, na skutek czego nieumyślnie spowodował u wyżej wymienionego obrażenia w postaci licznych ran kłasnanych przez psa, rozległych ubytków tkanek: skóry, mięśni, ścięgien, nerwów, zwłaszcza promieniowego, grzbietowej powierzchni

przedramienia lewego z obnażeniem kości tego przedramienia, ran kąsanych dłoniowej powierzchni przedramienia lewego, licznych otarć skóry, obu ud, kolan, rąk i twarzy, które to obrażenia skutkowały ciężką chorobą długotrwałą oraz ciężkim trwałym kalectwem narządów ruchu pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 160 § 3 k.k. w zb. z art 156 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 5 marca 2020 r., sygn. akt II K (...), uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego, Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt IV Ka (...) uchylił wyrok Sądu *meriti* i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Ze skargą na wyrok sądu odwoławczego wystąpił obrońca oskarżonego. Skarżący zarzucił naruszenie:

1) art. 437 § 2 w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez przeprowadzenie kontroli odwoławczej orzeczenia Sądu I instancji w sposób nieuprawniony, tj. poza granicami zaskarżenia wskazanymi przez oskarżyciela publicznego w apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji i w konsekwencji stwierdzenie, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego w niniejszej sprawie, pomimo braku wskazania Sądowi pierwszej instancji dalszego postępowania mogącego dotyczyć wyłącznie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone lub wyjaśnione, a wskazanie wyłącznie sposobu oceny poszczególnych dowodów, a tym samym przyjęcie, iż istnieje możliwość wydania wyroku skazującego w ponownym postępowaniu przed Sądem I instancji, co jest niewystarczające dla przyjęcia reguły *ne peius*, a w konsekwencji wykreowanie nowej pozaustawowej przyczyny uchylenia orzeczenia Sądu I instancji w postaci konieczności dokonania ponownej oceny dowodów;

2) art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależyte obsadzenie Sądu Okręgowego w P. w ten sposób, iż w składzie sędziowskim zasiadała jako sprawozdawca Sędzia A.M., która została powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w P. Uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 3 kwietnia 2019 r. Nr (...)/2019, tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), co w konsekwencji doprowadziło

do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

W pisemnej odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy oskarżonego okazała się nieuzasadniona.

W pierwszej kolejności waloru trafności odmówić należy zarzutowi najdalej idącemu, a mianowicie wskazującemu na wystąpienie w sprawie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającej na wydaniu wyroku przez skład Sądu *ad quem*, którego przewodniczącą, jak i sprawozdawcą sprawy była sędzia A.M., powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w P. Uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 3 kwietnia 2019 r. Nr (...)/2019, tj. na wniosek tego organu ukształtowanego w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). W tym zakresie przypomnieć należy tezę uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7, gdzie wyrażono stanowisko, że z bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu powszechnego/wojskowego), możemy mieć do czynienia w sytuacji udziału w składzie sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym znowelizowanymi przepisami ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ale tylko wówczas, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach (podkr. SN), do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Analiza materiałów postępowania prowadzonego wobec oskarżonego przed Sądem Okręgowym w P. nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, jakoby jego

proces nie spełniał wymogów rzetelności, niezawisłości i bezstronności w rozumieniu nadanym przez ustawę zasadniczą, jak i akty prawa międzynarodowego. Rzeczywistego wystąpienia takich okoliczności nie wykazuje sam skarżący; nie stwierdzono ich również z urzędu (art. 536 k.p.k.).

Wymowa cytowanej wcześniej uchwały jest jednoznaczna i nie uprawnia do wysuwania pod adresem każdego sędziego powołanego na urząd w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) zastrzeżeń dotyczących najważniejszych, podstawowych przymiotów sędziego, bez silnego zakotwiczenia tych okoliczności w realiach danego postępowania, podważając w stopniu oczywistym i jednoznacznym rzetelność prowadzonego procesu w stopniu wprost niedającym się pogodzić z zasadami obowiązującym w demokratycznym państwie prawa. Okoliczności te nie mogą wynikać wyłącznie z subiektywnego odbioru procedowania Sądu przez stronę postępowania (jej pełnomocnika procesowego), jak również – co wydaje się oczywiste – z samej racji wydania orzeczenia o treści niezgodnej z oczekiwaniami tych osób. Również nadzwyczajny środek zaskarżenia nie wydaje się prawidłowym miejscem do formułowania, w ramach uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 *in princ.* k.p.k. – zastrzeżeń obejmujących brak po stronie sędziego walorów niezawisłości i bezstronności – w sytuacji, gdy sama strona nie podjęła jakichkolwiek kroków zmierzających do konwalidacji dostrzeżonego przez siebie negatywnego stanu rzeczy, w szczególności – poprzez złożenie wniosku o wyłączenie sędziego w oparciu o art. 41 k.p.k. (zob. post. SN z dnia 17 lutego 2021 r., IV KK 17/21).

Nie można było również podzielić zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy dyspozycji art. 437 § 2 w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.

Przypomnieć należy, że zakres kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. został przez ustawodawcę ujęty wąsko. W rachubę nie wchodzi kontrola trafności orzeczenia pod względem merytorycznym i ocena prawidłowości wywiązania się instancji odwoławczej z powinności nakreślonych poprzez art. 433 § 2 k.p.k., czy art. 457 § 3 k.p.k. Jest to bowiem domena postępowania kasacyjnego, które jednak – ze swej

istoty – dotyczy orzeczeń prawomocnych. Rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu skargowym jest natomiast wyłącznie skontrolowanie, czy w sprawie wystąpiła tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnej przeszkody, określonej w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego, oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Ponieważ postępowanie skargowe ma charakter postępowania nadzwyczajnego, zatem regulacje w tym zakresie powinny być interpretowane ściśle. W szczególności niedopuszczalna jest rozszerzająca wykładnia art. 539a § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 k.p.k. i wykorzystanie zarzutu naruszenia tego ostatniego przepisu jako drogi do obejścia ustawowych ograniczeń skargi o charakterze przedmiotowym. Dlatego nie może zyskać aprobaty Sądu Najwyższego zarzut, który wprawdzie formalnie oparty został o naruszenie dyspozycji art. 437 § 2 k.p.k., jeżeli z uzasadnienia skargi ewidentnie wynika, że skarżący w tym zakresie upatruje naruszenia innych przepisów regulujących postępowanie odwoławcze – w tym przypadku art. 434 § 1 pkt 2-3 k.p.k.

Analiza pisemnych motywów wyroku Sądu Okręgowego prowadzi do wniosku, że podstawą wydania wyroku kasatoryjnego było stwierdzenie szeregu uchybień w sferze oceny materiału dowodowego przez Sąd I instancji, których skutkiem było wadliwe ustalenie podstawy faktycznej wyroku. Rację należy przyznać skarżącemu, że w niektórych miejscach pisemnych motywów wyroku argumentacja ta jest ostrożna, co może nasuwać przypuszczenie o przedwczesnym odwołaniem się do reguły *ne peius*. Jednak całokształt wyводу Sądu odwoławczego w tym zakresie (s. 8-11 uzasadnienia) w sposób klarowny oraz odwołujący się do zgromadzonego materiału, ze wskazaniem mankamentów oceny dokonanej przez Sąd I instancji, dostatecznie uzasadnia przekonanie tego Sądu odnośnie nietrafności uniewinnienia oskarżonego. W tej części rozważań Sąd odwoławczy precyzyjnie wymienia argumenty nie tylko wskazujące na to, do kogo w rzeczywistości należał pies, który dokonał pokąsania pokrzywdzonego, ale również – odwołując się do wcześniejszego zachowania zwierzęcia i jego warunków bytowych – prezentuje racje przemawiające za tym, że pies miał ku temu realną sposobność, do czego oskarżony nie powinien nigdy dopuścić.

Z tego względu Sąd Okręgowy skonstatował, że uchybienia przepisom postępowania, których dopuścił się Sąd Rejonowy doprowadziły do błędnych ustaleń faktycznych i wadliwego przyjęcia przez tenże sąd, iż brak jest dowodów dostatecznie wskazujących na sprawstwo i winę oskarżonego S.J. w zakresie inkryminowanego mu czynu. Te błędne ustalenia są zaś wynikiem naruszenia dyspozycji art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie tylko nie wziął pod uwagę całości materiału dowodowego (potraktował go wybitnie wybiórczo i selektywnie), ale też wysnuł nielogiczne oraz sprzeczne z prawidłową oceną materiału dowodowego wnioski z tych dowodów, o których analizę jednakowoż się pokusił. Tym samym uniewinnienie i oskarżonego S.J. od zarzucanego mu czynu było – w ocenie instancji odwoławczej – niesprawiedliwe i niewłaściwe.

W kontekście tej argumentacji uznać należało, że wniosek Sądu Okręgowego o zaktualizowaniu się zakazu *ne peius* został wykazany w sposób przekonujący. Sąd nie ograniczył się do stwierdzenia możliwości wydania wyroku skazującego w ponownym postępowaniu, ale zajął konkretne stanowisko w przedmiocie zaistnienia podstaw do wydania wyroku skazującego, poprzedzone dokonaniem własnej, niekorzystnej dla oskarżonego oceny zgromadzonych w sprawie dowodów. Podzielenie zarzutów apelacji wywiedzionych na niekorzyść oskarżonego, oraz uwzględnienie dyspozycji art. 454 § 1 k.p.k. spowodowało brak możliwości wydania orzeczenia innego, niż kasatoryjne, powiązane z poleceniem Sądowi I instancji rozpoznania sprawy ponownie.

Nic w tym przedmiocie nie zmienia, akcentowane przez skarżącego, niewskazanie przez Sąd *ad quem* skonkretyzowanych zapatrywań prawnych co do dalszego postępowania dla Sądu Rejonowego, któremu sprawę przekazał do ponownego rozpoznania oraz wskazówek, jakie dowody lub czynności powinny zostać przeprowadzone, albo jakie okoliczności należy wyjaśnić. Po pierwsze bowiem ewentualne naruszenie art. 442 § 3 k.p.k. nie wchodzi – jak już wskazano – w zakres postępowania skargowego. Po drugie zaś w uzasadnieniu wyroku *explicite* wskazano na mankamenty w sferze oceny dowodów, które doprowadziły do ustaleń niezgodnych z rzeczywistością. Podstawowa logika procesowa wskazuje, że zapatrywania te zostały sformułowane po to, by Sąd procedujący

ponownie mógł się ustrzec przedmiotowych uchybień i błędów rozumowania w zakresie objętym dyspozycją art. 7 k.p.k.

Z tych wszystkich względów skarga, jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

Dlatego należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.